

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2024, NUMMER 192

Datum	21 november 2024
Van	College B&W
Behandeld door	B. Scheffer
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	bernd.scheffer1@utrecht.nl
Kenmerk	12932499
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2024 nummer 192 van Ruben Snijder (Student&Starter), Julian Kleinrensink (GroenLinks), Hester Assen (Partij van de Arbeid), Rik van der Graaf (Christenunie) en Maarten Koning (D66) van 15 november 2024 over Afgelasting onderwijsprotest 14 november in Utrecht. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Kan de burgemeester een overzicht geven van de gebeurtenissen en maatregelen die hebben geleid tot het advies van de veiligheidsdriehoek om de demonstratie af te gelasten? We verzoeken hierbij om een feitenrelaas met inzicht in het tijdsplan, de ontvangen signalen over dreiging en een beschrijving van de maatregelen die zijn genomen om de demonstratie veilig door te laten gaan.

Antwoord 1

- Op 16 oktober 2024 is door de FNV voor het eerst contact met de gemeente opgenomen over de mogelijkheid van een demonstratie tegen bezuinigingen in het hoger onderwijs. Dit heeft geleid tot een kennisgeving die de FNV op 24 oktober heeft verstuurd. Vanaf dit moment is er met de FNV en Aob een aantal keer constructief overleg gevoerd over de geplande demonstratie op 14 november 2024. Gezien de grootte van de demonstratie en signalen dat een voor ons bekende (grotendeels lokale) groep pro Palestina demonstranten de Hoger onderwijs demonstratie tegen de zin van FNV en Aob wilden gebruiken om hun eigen boodschap te laten horen, vergde dit een zorgvuldige voorbereiding. In de dagen voorafgaand aan de demonstratie is ook gesproken over het hoge verwachte aantal deelnemers, dat opliep tot aantallen van ca. 10.000 demonstranten. Met de organisatie zijn daartoe opties besproken, zoals een overlooplocatie, voor het geval het aantal demonstranten groter was dan op het Domplein zou passen.*
- Op de avond van 12 november informeerde de politie de burgemeester dat een tot nu toe onbekende pro-Palestina beweging van plan is de demonstratie van de FNV/Aob te kapen en daarbij geweld niet zal schuwen. Deze vertrouwelijke informatie is van buiten de stad. De politie heeft deze informatie zorgvuldig geverifieerd/ beoordeeld en is door de politie geduid als betrouwbaar.*

- *Op 13 november in de ochtend is de Driehoek bijeengekomen naar aanleiding van deze harde/betrouwbare informatie en heeft uitvoerig overleg plaatsgevonden tussen politie, OM en gemeente om de impact en de betekenis van deze informatie, alsmede de consequenties voor de demonstratie te bespreken. De precieze aard en omvang van de groep waaruit de dreiging afkomstig was, kon op dat moment niet nader worden geduid. De groep deed zijn best zo min mogelijk zichtbaar te zijn (zowel on- als offline). De politie heeft hierbij aangegeven dat, mede gezien de verwachte grootte van de demonstratie (omstreeks 5000 – 10.000 deelnemers) in combinatie met de aard van de dreigingsinformatie in dit specifieke geval, zij geen mogelijkheid zag om de demonstratie veilig te laten verlopen en de veiligheid van de deelnemers van de demonstratie voldoende te kunnen waarborgen. Om de demonstratie toch te kunnen faciliteren - een uitgangspunt dat de driehoek altijd heeft - zijn verschillende maatregelen overwogen om de demonstratie veilig doorgang te geven,. Hierbij kunt u denken aan:*
 - *het statisch houden van de demonstratie (geen tocht door de binnenstad); Dit omdat een statische demonstratie beter te beschermen is dan een dynamische demonstratie*
 - *de demonstratie beperken in duur en omvang;*
 - *het opschalen van de geplande inzet van de politie en gemeente.*

Bij geen van scenario's kon de politie/driehoek de veiligheid voldoende waarborgen op basis van de aard van de informatie en de omvang van de demonstratie. Uiteindelijk heeft de burgemeester, na overleg in de driehoek, dan ook moeten besluiten dat de demonstratie op de geplande datum geen doorgang zou kunnen vinden. Dit besluit is niet lichtzinnig tot stand gekomen.
- *Naar aanleiding hiervan heeft de driehoek direct contact opgenomen met de organisator en geadviseerd om de demonstratie geen doorgang te laten vinden. De organisator heeft dit advies overgenomen. De driehoek is de organisatie hiervoor erkentelijk omdat het hierdoor niet nodig is om over te gaan tot een verbod van de demonstratie.*

Vraag 2

Had de burgemeester doorgang van de demonstratie toegestaan als de organisatie niet tot intrekking van de demonstratie was overgegaan? Wat is hierover gecommuniceerd richting de organisatoren?

Antwoord 2

Nee. Indien de organisator de demonstratie had willen doorzetten, had de burgemeester de demonstratie, gelet op de verwachte omvang en de informatie dat een pro-Palestina organisatie voornemens is de demonstratie te kapen en waarbij geweld niet werd geschuwd, verboden op grond van de Wet openbare manifestaties.

Vraag 3

Is er met de organisatoren gesproken over eventuele alternatieve mogelijkheden om de demonstratie toch door te laten gaan? Indien niet, waarom niet?

Antwoord 3

Met de organisatoren is besproken dat er voor 14 november geen mogelijkheid was om de demonstratie – ook met aanvullende maatregelen - door te laten gaan, waarbij de veiligheid van de deelnemers gewaarborgd zou kunnen worden. Er is de suggestie gedaan aan de FNV/Aob om de demonstratie naar een nader te bepalen datum, te verplaatsen.

Vraag 4

Welke stappen heeft de burgemeester genomen om eventuele ordeverstoringen op 14 november 2024 te voorkomen na het afraden van de demonstratie?

Antwoord 4

Door de gemeente, FNV/Aob en oa. de Universiteit Utrecht is na de annulering van de demonstratie opgeroepen om niet alsnog naar Utrecht te komen om te demonstreren. De politie is na de annulering in SGB0 (Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden) structuur bijeen gebleven, waarmee capaciteit om snel en daadkrachtig op te kunnen treden tegen openbare ordeverstoringen gegarandeerd was. In de avond van 13 november heeft de gemeente een kennisgeving ontvangen van een alternatieve demonstratie met, blijkens de kennisgeving, 500 deelnemers. Ook circuleerden oproepen om alsnog naar Utrecht te komen een geluid te laten horen tegen de bezuinigingen in het hoger onderwijs. Deze nieuwe situatie is in de driehoek besproken, waarbij het uitgangspunt van de driehoek bleef om naar demonstranten en organisaties uit te dragen niet naar Utrecht te komen om te demonstreren. Toen er uiteindelijk toch demonstranten naar de alternatieve demonstratie kwamen, was er voor de burgemeester, na de situatie ter plekke beoordeeld te laten hebben, geen aanleiding om beperkingen aan deze demonstratie op te leggen. Dit had onder andere te maken met het gegeven dat het een demonstratie betrof waarin de organisatie ruimte bood aan verschillende geluiden. Er was geen informatie dat op deze nieuwe demonstratie eenzelfde dreiging zat als op de demonstratie van FNV/Aob.

Vraag 5

Op welke wijze waarborgt de burgemeester de veiligheid van de demonstranten die besluiten om op 14 november 2024 toch de straat op te gaan?

Antwoord 5

Zie antwoord 4

Vraag 6

Deelt de burgemeester de mening van de fracties dat het onwenselijk is dat demonstraties niet kunnen plaatsvinden vanwege geweldsdreigementen?

Antwoord 6

Ja. Het demonstratierecht is een groot goed, waarbij demonstraties worden gefaciliteerd en beschermd. Zo zijn er in 2023 ongeveer 380 demonstraties gefaciliteerd en in 2024 tot op heden ongeveer 450. De afgelopen jaren is het nog nooit nodig gebleken een negatief advies aan de organisator van een demonstratie te geven. Het advies om deze specifieke demonstratie te annuleren is dan ook niet lichtzinnig aan de organisator overgebracht; de veiligheid van deelnemers kon niet voldoende gewaarborgd worden. Het is zorgelijk dat in een tijd waarin het van grote waarde is om je mening te mogen uiten en van mening te mogen verschillen er personen zijn die anderen onder dreiging van geweld deze vrijheden ontnemen.

Vraag 7

Deelt de burgemeester de mening van de fracties dat het de verantwoordelijkheid van de gemeente en de politie is om, ondanks externe dreigingen, alles in het werk te stellen om demonstraties veilig door te laten gaan?

Antwoord 7

Ja. Deze mening deelt de burgemeester. Het adagium van de driehoek daarbij is altijd 'hoe kan het wel'. Zoals hierboven beschreven zijn verschillende maatregelen overwogen om de demonstratie alsnog doorgang te kunnen laten vinden.

Bij geen van scenario's kon de politie/driehoek de veiligheid voldoende waarborgen op basis van de aard van de informatie en de omvang van de demonstratie. Uiteindelijk heeft de burgemeester, na overleg in de driehoek, moeten besluiten dat de demonstratie op de geplande datum geen doorgang zou kunnen vinden.

Vraag 8

Wat zijn de gevolgen van het negatieve advies over het doorgaan van deze demonstratie – en de daaropvolgende afgelasting – voor de toekomst van het demonstratierecht in Utrecht?

Vraag 8

Het besluit om te adviseren om de demonstratie te annuleren is genomen op basis van de specifieke omstandigheden bij deze demonstratie. Elke demonstratie wordt separaat beoordeeld, waarbij het altijd uitgangspunt is om de demonstratie te faciliteren. Dit ongeacht de inhoud. Het advies om een demonstratie te annuleren is een ultimum remedium.

Vraag 9

Welke risico's voorziet de burgemeester op korte en langere termijn dat demonstraties door dreiging van geweld gekaapt kunnen worden en daardoor niet door kunnen gaan?

Antwoord 9

Het staat een ieder vrij om op een veilige manier te demonstreren, voor of tegen welk onderwerp dan ook. Dit uitgangspunt blijft onverminderd van toepassing in Utrecht. In de raadsbrief van 13 november jl. heeft de burgemeester aangegeven dat zij zich zorgen maakt dat we in een tijd leven waarin er personen zijn die anderen onder de dreiging van geweld de vrijheid en het recht om te demonstreren willen ontnemen. De driehoek blijft er alles aan doen om iedere demonstratie, ongeacht de inhoud, te faciliteren en te beschermen.

Vraag 10

Welke maatregelen neemt de burgemeester om de veilige doorgang van toekomstige demonstraties te waarborgen, en op welke manier wordt proactief gehandeld om te voorkomen dat dreiging met geweld het recht op demonstratie in de weg staat?

Antwoord 10

Zie antwoord 9

Vraag 11

Kan de burgemeester deze vragen in verband met de urgentie van deze kwestie zo spoedig mogelijk, en in elk geval binnen een week vanaf nu, beantwoorden?

Antwoord 11

Ja.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen: Afgelasting onderwijsprotest 14 november in Utrecht

14-11-2024

Op 14 november 2024 zou in Utrecht een landelijke demonstratie tegen de bezuinigingen in het hoger onderwijs plaatsvinden. Demonstranten wilden zich laten horen over hun zorgen die de bezuinigingen op het onderwijs hebben. Maar onderstaande vragen gaan niet over de inhoud van de demonstratie. In de Raadsbrief op 13 november 2024 heeft de burgemeester laten weten dat de demonstratie is afgelast op advies van de driehoek. De driehoek beschikt over informatie die stelt dat de veiligheid van de demonstranten niet gegarandeerd kan worden vanwege een dreiging van verstoring door een pro-Palestina-organisatie, die naar verluidt geweld niet zou schuwen om de manifestatie te kapen.¹

We begrijpen dat de organisatoren van de demonstratie de keuze gemaakt hebben om de demonstratie af te gelasten op basis van de beschikbare informatie. Het belangrijk is dat zij de veiligheid van hun demonstranten beschermen. Het advies van de burgemeester dat aan dat besluit ten grondslag ligt, steunen we in beginsel, omdat verstoring van de openbare orde een grond is voor het verbieden van demonstraties. Het staat buiten kijf dat geweld tegen vreedzame demonstranten, ongeacht waar zij voor staan, niet aanvaardbaar is. Daarom waarderen wij het dat de burgemeester de veiligheid van de betogers voorop heeft staan. Tegelijkertijd schrikken we van het nieuws dat een demonstratie van (naar verwachting) duizenden mensen zoals die georganiseerd was, niet heeft kunnen doorgaan.

Het recht op demonstreren is een fundamenteel grondrecht en mag niet onder druk gezet worden door geweldsdreigingen. Juist in een stad als Utrecht, een van de eerste ondertekenaars van het Demonstratiemanifest van Amnesty Nederland, moeten we met het ontraden van demonstraties uiterst terughoudend omgaan. Deze fracties willen daarom graag meer informatie over het besluitvormingsproces rondom deze demonstratie en welke informatie er bekend was wat het adviseren om de demonstratie af te lassen noodzakelijk maakte. Daarom stellen de fracties van Student & Starter, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie en D66 de volgende vragen:

¹ <https://utrecht.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/59364f29-0683-4557-858a-cac772039a13?documentId=2904ed2c-f965-464e-b533-2f0029b0f03d>

Vragen:

1. Kan de burgemeester een overzicht geven van de gebeurtenissen en maatregelen die hebben geleid tot het advies van de veiligheidsdriehoek om de demonstratie af te gelasten? We verzoeken hierbij om een feitenrelaas met inzicht in het tijdspad, de ontvangen signalen over dreiging en een beschrijving van de maatregelen die zijn genomen om de demonstratie veilig door te laten gaan.
2. Had de burgemeester doorgang van de demonstratie toegestaan als de organisatie niet tot intrekking van de demonstratie was overgegaan? Wat is hierover gecommuniceerd richting de organisatoren?
3. Is er met de organisatoren gesproken over eventuele alternatieve mogelijkheden om de demonstratie toch door te laten gaan? Indien niet, waarom niet?
4. Welke stappen heeft de burgemeester genomen om eventuele ordeverstoringen op 14 november 2024 te voorkomen na het afraden van de demonstratie?
5. Op welke wijze waarborgt de burgemeester de veiligheid van de demonstranten die besluiten om op 14 november 2024 toch de straat op te gaan?
6. Deelt de burgemeester de mening van de fracties dat het onwenselijk is dat demonstraties niet kunnen plaatsvinden vanwege geweldsdreigementen?
7. Deelt de burgemeester de mening van de fracties dat het de verantwoordelijkheid van de gemeente en de politie is om, ondanks externe dreigingen, alles in het werk te stellen om demonstraties veilig door te laten gaan?
8. Wat zijn de gevolgen van het negatieve advies over het doorgaan van deze demonstratie – en de daaropvolgende afgelasting – voor de toekomst van het demonstratierecht in Utrecht?
9. Welke risico's voorziet de burgemeester op korte en langere termijn dat demonstraties door dreiging van geweld gekaapt kunnen worden en daardoor niet door kunnen gaan?
10. Welke maatregelen neemt de burgemeester om de veilige doorgang van toekomstige demonstraties te waarborgen, en op welke manier wordt proactief gehandeld om te voorkomen dat dreiging met geweld het recht op demonstratie in de weg staat?
11. Kan de burgemeester deze vragen in verband met de urgentie van deze kwestie zo spoedig mogelijk, en in elk geval binnen een week vanaf nu, beantwoorden?

Gesteld door:

- Ruben Snijder, Student & Starter
- Julia Kleinrensink, GroenLinks
- Hester Assen, Partij van de Arbeid
- Rik van der Graaf, ChristenUnie
- Maarten Koning, D66